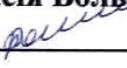

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Гарант освітньої програми
Анастасія Большакова

_____ 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Проректор з
навчальної роботи
Інна СТАШЕВСЬКА

_____ 2020 р.

СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

засоби діагностики з дисципліни

_____ перший (бакалаврський) рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність _____ 053 Психологія

(код і назва спеціальності)

освітня програма _____ Психологія

(назва освітньої програми)

кваліфікація _____ бакалавр з психології

факультет _____ соціальних комунікацій

Харків 2020

Засоби діагностики з дисципліни

СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

за галуззю знань 05Соціальні та поведінкові науки,
спеціальністю 053 Психологія

Розробник: Перевозна Т.О., доцент кафедри, кандидат психологічних наук,
доцент

Затверджено на засіданні кафедри психології та педагогіки,
протокол № 2 від « 21 » серпня 2020 р.

Голова групи
забезпечення
д.психол.н., професор
Завідувач кафедри
психології та педагогіки,
д.психол.н., професор

Анастасія
БОЛЬШАКОВА

Анастасія
БОЛЬШАКОВА

Затверджено на засіданні ради факультету соціальних комунікацій
протокол № 1 від « 25 » серпня 2020 р.

Голова ради факультету

Алла СОЛЯНИК

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: – Засвоєння системи психологічних знань щодо теоретичних основ спеціальної психології, розуміння історії розвитку і структури сучасних знань у галузі даної науки, значення взаємозв'язку теоретичних і практичних знань, їх прикладної значущості в рішенні питань з інших галузей психології, медицини і педагогіки, формування навичок застосовувати отримані знання у процесі надання психологічної допомоги.

Завдання:

1. Опанувати фундаментальні теоретичні засади соціальної психології.
2. Сформувати уявлення про місце соціальної психології в контексті інших психологічних дисциплін, зв'язку з іншими суміжними дисциплінами (віковою психологією, клінічною психологією, педагогікою, фізіологією).
3. Ознайомити студентів з основними методами патопсихологічного дослідження.
4. Ознайомити студентів із загально-психологічними фундаментальними проблемами, вирішуваними соціальною психологією.
5. Сформувати практичні навички та вміння при застосуванні патопсихологічних діагностичних методик, навчитись інтерпретувати одержані дані відповідно до завдання, скласти висновок на основі одержаних результатів.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Професійні компетентності:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
- Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
- Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту
- Здатність дотримуватися норм професійної етики
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- Здатність використовувати засоби культури та мистецтва у просвітницькій, психопрофілактичній діяльності та наданні психологічної допомоги різним верствам населення.

Результати навчання.

Вивчення даної дисципліни забезпечує досягнення таких програмних результатів навчання:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги
- Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
- Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо.,

•Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

Критерії оцінювання результатів навчання:

«Відмінно», оцінка ECTS «А», 90 – 100 балів. Студент засвоїв матеріал в повному обсязі та вміє його застосовувати для вирішення практичних питань. Володіє термінами, логічно та послідовно викладає матеріал.

«Добре», оцінка ECTS «В», 82 – 89 балів. Студент достатньо повно володіє змістом дисципліни, але допускає окремі помилки при логічному викладенні матеріалу, що, тим не менш, дозволяє вільно користуватися надбаними навичками на практиці, приймати відповідні рішення.

«Добре», оцінка ECTS «С», 74 – 81 бал. Студент засвоїв основну частину теоретичного змісту дисципліни, але робить окремі помилки в викладенні матеріалу, в змісті теорії, окремих термінів. Завдання-рішення приймаються з незначними помилками.

«Задовільно», оцінка ECTS «Д», 64 – 73 бали. Студент засвоїв теоретичний матеріал, але має неточності в розумінні окремих тем та питань, що ускладнює йому пошук вірних відповідей при прийнятті рішень-завдань. Допускає окремі помилки у визначенні термінів.

«Задовільно», оцінка ECTS «Е», 60 – 63 бали. Студент не в повному обсязі засвоїв теоретичний матеріал, має складності з його практичним застосуванням, робить окремі помилки у викладенні базового матеріалу, у визначенні термінів. Але прийняття рішень здійснює у вірному напрямку, з окремими помилками.

«Незадовільно з можливістю повторного складання», оцінка ECTS «FX», 35 – 59 балів. Студент засвоїв половину теоретичного матеріалу, набув окремі навички його практичного застосування, але не достатньо для прийняття відповідних рішень з поставлених перед ним питань, робить помилки в термінах.

«Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни», оцінка ECTS «F», 0 - 34 бали. Студент засвоїв значно менше половини теоретичного матеріалу, не має навичок його практичного застосування за відсутністю відповідних знань.

Засоби діагностики результатів навчання:

Засобом оцінювання результатів навчання є результати виконання практичних завдань, відповідей на семінарах, реферати, презентації та відповідь на екзамені.

Завдання на екзамені складається з 2 теоретичних питань.

Відповідь на *теоретичне питання* вважається повною, якщо її зміст повністю відповідає програмі та містить всі необхідні факти та висновки.

Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою курсу;
- незнання сутності основних методів і прийомів отримання необхідних результатів.

Помилками вважаються:

- неточності визначень понять предметної області, формулювань;
- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.

Недоліками є:

- неакуратні й непослідовні записи викладу матеріалу.

16-21 бал

Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також студент демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів. При відповіді на додаткові питання помітне вміння розвивати систему теоретичних знань на основі самостійної роботи.

11-15 балів

При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу студент показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки. Студент упевнено відповідає на додаткові питання, що стосуються основних положень усього досліджуваного курсу відповідно до екзаменаційної програми.

6-10 балів

При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку. При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді студент не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0-5 балів

Відповідь студента демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Спеціальна психологія як самостійний напрямок психологічної науки.
2. Історія розвитку спеціальної психології.
3. Структура (основні розділи) спеціальної психології.
4. Предмет, задачі та методи спеціальної психології.
5. Принципи спеціальної психології.
6. Загальні та специфічні особливості психічного розвитку.
7. Фактори психічного розвитку людини.
8. Поняття дизонтогенезу.
9. Сутність феномену порушеного розвитку.
10. Загальні закономірності розвитку, що відхиляється від норми.
11. Класифікація порушень у психічному розвитку.
12. Загальні та специфічні закономірності абнормального розвитку.
13. Поняття про первинні та вторинні відхилення в онтогенезі.
14. Роль процесів адаптації та компенсації у психічному розвитку.
15. Корекція та реабілітація як категорії спеціальної психології.
16. Психічний розвиток по типу ретардації. Розумова відсталість.
17. Психічний розвиток при затримці психічного розвитку.
18. Психічний розвиток при дизонтогенезах дефіцитарного типу. Сурдопсихологія.
19. Психічний розвиток при дизонтогенезах дефіцитарного типу. Тифлопсихологія.
20. Психічний розвиток при дизонтогенезах дефіцитарного типу. Логопсихологія.
21. Психологія дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату. Дитячий церебральний параліч.
22. Психічний розвиток при асинхроніях. Ранній дитячий аутизм.
23. Особливості розвитку дітей з дисгармонійним складом особистості.
24. Особливості дизонтогенезу дітей зі складними порушеннями розвитку.

Форми контролю

Підсумковий контроль. Для контролю засвоєння дисципліни навчальним планом передбачений залік. Проведення підсумкової атестації і отримання на ній позитивної оцінки включає: а) оцінку проміжної атестації, б) оцінку відвідуваності занять і активність в аудиторії; а також в) оцінку виконання усіх завдань самостійної роботи.

Поточний контроль. Для поточного контролю використовуються результати співбесіди, індивідуального опитування, виконання самостійних завдань, тестових завдань, фронтального опитування, розв'язання задач і вирішення задач репродуктивного, конструктивного та творчого рівнів, бліц-контролю, розв'язання аналітичних завдань, виконання групових завдань.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1 Теми 1-5	Змістовий модуль 2 Теми 6-10	Підсумковий контроль (екзамен)
30%	30%	40%
8 тиждень	16 тиждень	Екзаменаційна сесія

- Співбесіда – 1-2;
- індивідуальне опитування – 1-2;
- виконання самостійних завдань – 1-3;
- тестові завдання – 1-3;
- фронтальне опитування – 1-3;
- розв'язання задач і вирішення задач репродуктивного, конструктивного та творчого рівнів – 1-3;
- бліц-контроль – 1-2;
- розв'язання аналітичних завдань – 1-3;
- виконання групових завдань 1-2;
- зарахування результатів неформальної освіти – за рішенням кафедри на основі заяви здобувача та наданих даних (до 10% загальної кількості балів, відведених на поточний контроль).

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Пакет навчально-методичного забезпечення: Силабус дисципліни, Робоча програма дисципліни, Конспект лекцій, Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять, Інструктивно-методичні матеріали по організації та плануванню самостійної роботи студентів, Засоби діагностики, Методичне забезпечення контролю знань.

Критерії оцінювання знань на екзамені

Завдання на іспиту складається з 2 теоретичних питань.

Відповідь на *теоретичне питання* вважається повною, якщо її зміст повністю відповідає програмі та містить всі необхідні факти та висновки.

Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою курсу;
- незнання сутності основних методів і прийомів отримання необхідних результатів.

Помилками вважаються:

- неточності визначень понять предметної області, формулювань;
- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.

Недоліками є:

- неакуратні й непослідовні записи викладу матеріалу.

16-21 бал

Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також студент демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів. При відповіді на додаткові питання помітне вміння розвивати систему теоретичних знань на основі самостійної роботи.

11-15 балів

При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу студент показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки. Студент упевнено відповідає на додаткові питання, що стосуються основних положень усього досліджуваного курсу відповідно до екзаменаційної програми.

6-10 балів

При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку. При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді

студент не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0-5 балів

Відповідь студента демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навчальний посібник / В.Й. Бочелюк, А.В. Турубарова. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.

2. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. - 265с.

3. Кобильченко В.В. Омельченко І.В. Спеціальна психологія / В.В. Кобильченко, І.В.Омельченко. – К.: Академія, 2020. – 224 с.

4. Конопляста С. Ю. Логопсихологія: навч. посіб. / С. Ю. Конопляста, Т. В. Сак // за ред. М. К. Шеремет. – К. : Знання, 2010. – 293 с.

5. Пахомова Н.Г., Кононова М.М. Спеціальна психологія : навчальний посібник для студентів спеціальності / Н.Г. Пахомова, М.М. Кононова ; ПНПУ ім. В.Г. Короленка. – Полтава : ТОВ «АСМІ», 2015. – 357 с.

6. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору та слуху. Колектив авторів: Вавіна Л.С., Глушенко К.О., Засенко В.В., Софійчук С.О., Кобильченко В.В., Колупаєва А.А., Мерсіянова Г.М., Сухіна І.В., Таранченко О.М., Тарасун В.В. / за ред. Л.С. Вавіної К.: Науковий світ, 2009. – 168 с.

7. Синьов В.М. Психологія розумово відсталої дитини / В.М. Синьов, М.П. Матвеева, О.П. Хохліна. — К.: Знання, 2008. — 359 с.

8. Синьова Є.П. Тифлопсихологія / Є.П. Синьова. – К. : Знання, 2008. – 365с.

Допоміжна

10. Атлас для експериментального дослідження відхилень в психологічній діяльності людини. Під ред. І. А. Полищука і А. Е. Видренка. Київ: Здоров'я, 1980. 123 с.

11. Бондар В. І., Синьов В. М. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шляхи від інституалізації до інтеграції // Зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського ун-ту ім. І. Огієнка. – Вип. 12. – [Серія соціально-педагогічна]. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 8–14.

12. Бурлачук Л.Ф. Психодіагностика: Учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2006. — 351 с.

Дефектологічний словник: навч. посіб. / За ред. В. І. Бондаря, В. М. Синьова. – К. : «МП Леся», 2011. – 528 с.

13. Дуткевич Т.В. Практична психологія: вступ у спеціальність: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2009

14. Карпенко Н.В. Діагностика психічного розвитку в роботі педагога (вчителя, вихователя): навч. посіб. / Н.В. Карпенко. – [2-ге вид.]. – К.: Каравелла, 2010. – 248 с.

15. Кобильченко В.В. Спеціальна психологія на сучасному історичному етапі: пошук власної наукової ідентичності / В.В. Кобильченко // Педагогіка і психологія. – 2016. - №2. – С. 64-70.

16. Матейко Н.М. Психологічна реабілітація емоційних порушень дітей та підлітків засобами піскової терапії // Scientific Journal Virtus. International Innovative Journal Impact Factor (IJIF) - №13, April, 2017 – P. 63-67.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
4. Інтернет-ресурси :
 - Научная электронная библиотека <http://elibrary.ru/defaultx.asp>
 - Наукова періодика України <http://www.nbu.gov.ua/portal/>
 - www.psyua.com.ua/ Психологічна служба системи освіти України.
 - <http://www.psycho-smisl.com.ua/> Психологічна допомога, консультування, тренінги.
 - Материалы по контролю сознания и деструктивным культам <http://evolkov.net/cults/>
 - <http://psylib.kiev.ua/> - ПСИХОЛОГІЧНА БІБЛІОТЕКА " самопізнання і саморозвиток".
 - urj.com.ua/ua/ - Український психологічний журнал.